

Publikationer Mari Bacquin

Monografier

Bacquin, M. (2008) *Theseus de Cologne, édition partielle d'une chanson de geste du XIVe siècle*, Études romanes de Lund, 81, 354 s. ISBN 978-91-628-7454-4 / ISSN 0347-0822

Detta är min doktorsavhandling. Det är en modern textkritisk utgåva av 3743 verser ur en medeltida fransk hjältedikt, med utgångspunkt i ett basmanuskript och med varianter från två andra textvittnen. Den innehåller också en övergripande språklig studie av den 1300-tals franska som hjältedikten är skriven på, av de grafiska, morfologiska, syntaktiska och parataktiska drag som karakteriserar texten. Därutöver ingår ett omfattande lexikologiskt arbete i form av ett glossar samt en litterär studie av de motiv som hjältedikten innehåller i sin helhet (ca 26800 verser). Den erhöll Kockska belöningen för förtjänstfull språkvetenskaplig avhandling 2009.

Oscarsson, I. & Bacquin, M. (2013) *Den franske kammartjänarens resa: minnen från länderna i norr på 1660-talet*. ISBN 978-91-7353-608-0, Stockholm: Atlantis, 287 s.

Detta är en monografi skriven i samarbete med litteraturvetaren I. Oscarsson. Boken bygger på ett opublicerat franskt 1600-tals manuskript, ms. 1143, som bär titeln *Mémoires d'un voyage fait dans les pays septentrionaux en l'an M.D.C.LXIII*. Originalmaterialet är ett inbundet dokument i kvartoformat på 280 handskrivna sidor.

Bacquin, M. (2015) *Berättelsen om skuggan. Det höviska och det narrativa begäret*. ISBN 978 91 72 47 414 7. Lund : ellerströms serie Eureka, ellerströms akademiska nr 48, 181 s.

Detta är en monografi som förenar den filologiska disciplinens traditionella infallsvinklar (textedition, översättning, litterära och lingvistiska analyser) med modern litteraturteori. Boken ingår i Ellerströms akademiska serie *Eureka* och innehåller en kritisk textedition av den fornfranska berättelsen *Li Lais de l'ombre* av Jean Renart (962 verser). Texten är etablerad med utgångspunkt i ett av de sju medeltida manuskript som finns kvar och hämtar varianter från de övriga (i synnerhet ett av dem). Det är en tvåspråkig utgåva som omfattar en översättning till svenska, den första i sitt slag. På det litterära planet visas textanalytiskt hur texten är uppbyggd tematiskt och intertextuellt kring den höviska kärleksproblematiken och det tas avstamp i en modern receptionsetetisk infallsvinkel för att blottlägga hur berättelsen är komponerad med avsikt att väcka det som Peter Brooks kallar det "narrativa begäret". I ett kompletterande lingvistiskt perspektiv analyseras hur historiens muntliga ursprung avspeglas i det medeltida språket och det visas hur muntligheten tillför en intressant dimension för förståelsen av de semantiska, temporala och performativa aspekter som är knutna till verkets tillblivelse och uppförande. Mer traditionella filologiska frågor behandlas också.

Bacquin, M. (2017) *Le Théséus de Cologne de Jean Servion – un cri au secours*. ISBN: 978-91-88473-27-1 / ISSN: 0347-0822. Lund: Études romanes de Lund, nr 105, 219 s.

Detta är en ny textkritisk utgåva av en unik version av hjältedikten *Théséus de Cologne* som ingår som en del av en krönika om hertigarna från Savoien. Det ingår också en tolkning av verkets tillblivelse och betydelse i den historiska och intertextuella kontext som författaren befann sig i under skrivandet.

Artiklar och antologibidrag

Bacquin, M. (2002) Quelques thèmes de *Théséus de Cologne*, chanson de geste inédite du XIVe siècle. *Romansk Forum*, 16/2002, XV Skandinaviske romanistkongress, 12-17 augusti 2002, Oslo. 2002/2 s. 257-264.

Artikeln är en genomgång av vissa av de litterära motiv som förekommer i hjältedikten *Theseus de Cologne* och dess förekomst i andra samtida verk.

Bacquin, M. (2008) L'énigme du tutoiement et du vouvoiement en ancien français – l'exemple de quelques chansons de geste de la première génération. s. 86-103. *Jukka Havu (ed.) Actes du XVIIe Congrès des Romanistes Scandinaves, du 12 au 15 août 2008, à l'université de Tampere, Finlande*. ISBN: 878-951-49-8339-4, ISSN: 1795-1208

Detta är en kvalitativ språklig och stilistisk studie om apostrofer i fornfranska. Flera språkhistoriker har avfärdat växlingarna mellan duande och niande i den tidiga franskan som helt osystematiska, så här

görs ett försök att genom en tillbakablick på latinska exempel ta reda på vilka nyanser som ursprungligen kunde dölja sig i bakom den tidiga franskans varierande tilltalspronomen. Korpusen består av åtta texter från 1100-talet (fem olika franska hjältedikter, varav en i tre olika versioner) där det granskas i detalj i vilka kontexter duande och niande förekommer i individuella apostrofer.

Bacquin, M. (2009) Kärlekssjuka under den franska medeltiden – kärlek i femininum? Publicerad i *Förlossningskonst*, s. 35-50. David Dunér (ed.) ISBN 978-91-633-5536-3 / ISSN 2000-0715.

Den här forskningen tar fasta på den medeltida, franska vetenskapliga traderingen av företeelsen och begreppet kärlekssjuka i ett begreppshistoriskt perspektiv, och vägen dit via grekiska, arabiska och latinska källor.

Bacquin, M. & Christensen, R. Z. (2010) När bara det bästa ändå blir för lite – eller när idiomatiken går förbi översättaren. Nätpublikation av *Proceedings från IASS-konferensen 2010, Översättning – adaption, interpretation, transformation, 3-7 augusti, Lunds Universitet*. <http://journals.lub.lu.se/index.php/IASS2010/article/view/4992/4435>, ISBN 978-91-7473-839-1

Bacquin, M. & Christensen, R. Z. (2010) När bara det bästa ändå blir för lite – eller när idiomatiken går förbi översättaren. Publicerad i *Transformationer*, s. 307-317. ISBN 978-91-633-9894-0

Den här artikeln är en papperspublikation av den föregående. Den behandlar idiomatikens betydelse i översättningssammanhang och tar i synnerhet fasta på dansk-svenska svårigheter, där språken i mångt och mycket ligger så nära varandra att fasta vändningar eller språkliga klichéer på det ena språket egentligen *skulle kunna* sägas likadant på det andra, men ändå inte gör det. Artikeln fokuserar på skillnader mellan språken och avslutar med ett konkret exemplifierande av hur det kan bli när idiomatiken går översättaren förbi. Artikeln är en av de 26 texter som utvaldes för publikation i boken *Transformationer* bland de 133 bidrag som publicerades som *Proceedings* efter konferensen, i regi av International Association of Scandinavian Studies (se ovan).

Bacquin, M. (2010) *Theseus de Cologne* och de falskeligen anklagade drottningarna. Publicerad i *Vetenskaps societetens Årsbok 2010*. ISBN: 978-91-974863-8-5

Här behandlas den medeltida stereotypin i ett modernt litteraturteoretiskt perspektiv. Med hjälp av Gérard Girards modell av det triangulära begäret förklaras betydelsen av de sex repetitionerna av motivet om den falskeligen anklagade drottningen som förekommer i en och samma hjältedikt.

Bacquin, M. & Christensen, R. Z. (2011) När *sommerfugle* blir till *sommarflugor* eller när grannspråk blir främmande språk. Publicerad i *Språk i Norden*, s. 157-166. ISBN: 978-87-89410-37-1

Artikeln behandlar de specifika svårigheter man ställs inför som översättare mellan danska och svenska, där problemen visar sig löpa till mer i de små ord som bidrar till språkens expressivitet och i smärre betydelseglidningar än i de semantiskt tunga ord som annars har tendens att hamna i centrum för översättarens uppmärksamhet. Artikeln används som kurslitteratur på översättarutbildningen på LU.

Bacquin, M. (2011) La chanson de geste 'tardive' – décadence ou développement du genre? L'exemple de *Theseus de Cologne*. Publicerad i *Le Moyen Âge par le Moyen Âge, même*, s. 83-96. Anders Bengtsson, Dominique Boutet, Laurent Brun & Silvère Menegaldo (eds.), Honoré Champion, Frankrike. ISBN 978-2-7453-2286-9

När prosan vann mark och hjältedikterna försvann som genre levde historien om prinsen Theseus kvar i nya former ända fram till 1700-talet. Här visas hur den traditionella, repetitiva lyrismen som besjög den kristna kampen mot de otrogna i *Theseus de Cologne* ersätts av en tydligare, framåtdrivande handling där repetitionerna i stället blir tematiska exemplifieringar av den mänskliga naturens universella frågor, inskrivna i den traditionella ram och form som genren utgör.

Bacquin, M. (2011) Le motif de l'aigle d'or de *Theseus de Cologne*, un stéréotype original? Publicerad i *Original et Originalité*, s. 5-13. O. Delsaux & H. Haug (eds) under vetenskaplig ledning av T. Van Hemelryck, Cl. Thiry, M. Cavagna, N. Henrard, G. Palumbo, Martine Willems, D.

Bohler, M. Colombo, A. Schoysman, Presses universitaires de Louvain, Belgien. ISBN 978-2-8755-8022-1

Här redogörs det för det originella motivet om den gyllene örnen som förekommer i flera versioner av historien om *Theseus de Cologne* och även som referens i ett flertal andra verk och sammanhang. Örnens och motivets symbolik granskas i ett historiskt såväl som textuellt perspektiv.

Bacquin, M. (2012) *Theseus de Cologne* i Refaire Doutrepont? Pour un nouveau répertoire des *Mises en prose des Épopées et des Romans chevaleresques du XIVe au XVIe siècle*. Nätpublikation av ett omfattande internationellt projekt. <http://users2.unimi.it/lavieenproses/>

Bacquin, M. & Christensen, R. Z. (2013) Dansk og svensk – fra nabosprog til fremmedsprog? i *Språk i Norden*, s. 67-82. Nätpublika: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

Denna artikel återger och diskuterar resultaten från en undersökning av språkförståelsen hos svenska och danska gymnasieungdomar i Öresundsregionen. Problematiseringen av begreppet grannspråk *versus* främmande språk ur ett pragmatiskt perspektiv fick stor uppmärksamhet i båda länderna och gav upphov till en konferens med samma titel, anordnad på Lunds universitet av Center for Scandinavian Studies i samarbete med Köpenhamns universitet och Förening Norden. Artikeln används som kurslitteratur på översättarutbildningen på LU.

Bacquin, M. (2014) *Theseus de Cologne* i *Nouveau Répertoire de mises en prose (XIVe-XVIe siècle)*, s. 849-864, kollektion Classiques Garnier, ISBN 978-2-8124-1730-6 (pocketupplaga) och ISBN 978-2-8124-1731-3 (inbunden upplaga), ISSN 2108-9825

Detta är slutresultatet av det internationella "Projet Doutrepont" där specialister i medeltida fransk litteratur har gjort en kartläggning över hur versifierade berättelser återanvänts och skrivits om till prosa mellan 1300- och 1500-talet. Kapitlet behandlar samtliga kvarvarande versioner av *Theseus de Cologne* i prosa: fyra versioner i manuskriptform, en helt unik version som ingår i en krönika, två fullständiga inkunabler och ett fragment samt en tidstypisk 1700-tals version.

Bacquin, M. & Christensen, R. Z. (2015) Qu'est-ce qu'on fait de ce qui dépasse ? Réflexions sur le classement générique de la matière orale. Publicerad i *Synergies Pays Scandinaves, nr 9, Genres, types de texte et activités* (eds. M. Birklund & C. Norén) s. 23-35

Artikeln är en genomgång av genreteoretiska grundvalar inom olika vetenskapliga paradigmer inom folkloristiken och litteraturvetenskapen, alltså filologin i vid bemärkelse. Genrebegreppet synas i muntligt traderad litteratur på en epistemologisk nivå och exemplifieras genom den franska filologiska traditionen i den medeltida kontexten.

M. Bacquin, (2016) *Diex confonde ton chief! Peut-on parler d'un tutoiement d'insulte en ancien français ?* Publ. i *Les insultes : bilan et perspectives, théorie et actions*, Université de Savoie, Frankrike.

Artikeln etablerar att duandet som företeelse kan anses som förolämpande i sig själv på medeltiden. Korpusen består av åtta hjältedikter från 1100-talet.

Bacquin, M. (2017) *Pérégrinations d'un récit – l'exemple de Theseus de Cologne*. I *Mémoire épique et génie du lieu*, i serien *Bien lire, bien apprendre* på universitetsförlaget i Lille, Frankrike.

Artikeln går på djupet i utvalda prosaomskrivningar av historien om *Theseus de Cologne*, från 1300-talet till 1700-talet, och undersöker hur de är uppbyggda, språkligt och strukturellt, och i vilka yttre kontexter de nya versionerna dyker upp.

Övriga vetenskapliga arbeten

Nöremark, M. (1997) *Sans Nom et Valentin – une traduction de la publication du manuscrit suédois Codex Verelanus*, Université de Paris IV, UFR de langue française.

Detta är en licentiatavhandling från Sorbonne, Paris IV. Det är en översättning till modern franska av den fornsvenska versionen av *Namnlös och Valentin*, en ursprungligen fransk medeltida berättelse vars originalversion inte längre finns kvar.

Nöremark, M. (1998) *Édition partielle du ms. fr. 103 de Tristan en prose de la Bibliothèque Nationale de Paris*, Université de Paris IV, UFR de langue française. 104 s.

Detta är en annan licentiatavhandling från Sorbonne, Paris IV. Den innehåller en partiell textkritisk utgåva av en bitvis originell version av den välkända historien *Tristan och Isolde* i prosaform, tillkommen någon gång mellan 1340 och 1450, och förmedlad av en anonym författare i ms. fr. 103. Den här versionen är en förkortad och läsvärd variant av den mycket långa prosaversion om den mytomspunna hjälten som uppstod under 1300-talet i Frankrike, som i modern tid publicerats i två omgångar (i tre plus nio volymer). Arbetet inbegriper en detaljerad jämförelse mellan den publicerade versionen och den som förmedlas av ms. fr. 103 för den i avhandlingen editerade delen och därutöver en mer övergripande analys av de generellt avvikande delarna i ms. fr. 103.

Läromedel för undervisning på universitetsnivå

Bacquin, M. "Patchwriting – från tvivelaktig strategi till effektivt verktyg?" i *Proceedings Utvecklingskonferens 09*, Lunds universitet, ISBN: 978-91-977974-2-9

Artikeln används för att utbilda mentorer i uppsatskurserna på kandidatnivå inom humaniora och teologi på LU.

Introduction à la prononciation du français

Plattformsbaserat elektroniskt läromedel för fransk uttalsträning som innehåller en teoretisk introduktion på både svenska och franska, dialoger, texter och inspelat material i verktyget Say After Me. Materialet används på nybörjar- och grundnivå på LU.

Kommande: Läromedel för undervisning i fransk litteraturhistoria, tillsammans med Carla Killander Cariboni.